

Б И Л Т Е Н

С Е П Т Е М Б А Р
2009.год.

Стандардизација у објектима за сточарство

Обзиром да преко 70% укупне интерне контаминације људи и животиња настаје унушењем контаминираних хране биљног и животињског порекла, у данашњим условима глобалног загађења животне средине, заштита извора и безбедност хране представља императив у очувању здравља.

Токсичне материје унете храном у организам људи и животиња изазивају читав низ здравствених поремећаја од промена биохемијског и физиолошког статуса до репродуктивних промена, а у екстремним случајевима могу изазвати и смрт јединке.

Обзиром да је присуство контаминаната стална одлика животне средине, ризици повезани са њима у свим њиховим облицима могу се само ограничити али не и потпуно елиминисати.

Да би газдинство могло да опстане у савременим условима привређивања што се сточарства тиче, поред расног састава и исхране трећи најважнији фактор је зоохигијена и услови држања. Најпре треба истаћи да су потребне димензије смештајног простора по грлу основни услов да грло буде здраво и да даје потребну производњу.

Ако узмемо пример млечног говедарства постоје битне разлике у загађености млека зависно од система muže.

Ручна мужа спада у систем muže са највећом контаминацијом млека. То је због тога што је млеко у најдужем периоду у непосредном додиру са контаминантима из саме штале. Такво млеко је најлошијег квалитета и бактериолошки најнеисправније. Што се тиче машинске muže постоје покретни, непокретни систем и измузишта. Код покретног система највећа је контаминација млека због тога што је млеко у релативно дугом додиру са спољашном средином која је пуна микроорганизама.

Непокретни систем muže крава искључује могућност додира млека са амбијентом штале. То млеко је бољег квалитета, мање контаминирано, квалитетније и самим тим економски ефекат при продаји оваквог млека је већи.

Систем измузишта подразумева слободни систем држања крава. Тај систем има економску оправданост код већег броја крава, а што се тиче хигијене и исправности млека он је најбољи.

Вода која се користи за напајање стоке мора бити исправна у бактериолошком и физичкохемијском погледу. Вода не сме да садржи патогене микроорганизме, растворљиве токсине, стране честице, мирисе, непријатан укус и боје. Често вода која се користи за напајање стоке садржи фекалне бактерије. Због тога је битно да се врши преглед и анализа воде што чешће.

Због свега горе наведеног неопходно је извршити стандардизацију у сточарским објектима и придржавати се тих стандарда, јер би се на тај начин избегли контаминанти и ризици везани за њих.

ХИГИЈЕНА И НЕГА ПАПАКА КОД ГОВЕДА

Хигијена и нега папака заслужује пуну пажњу због патолошких појава које се непожељно одражавају на организам и продукцију животиња.

Код грла која се налазе на испустима и пашњацима проблеми са папцима се не јављају, због тога што се трошење рожине одвија у границама њеног раста.

Проблеми се углавном јављају код везаног система држања, где су говеда углавном у стајама. Због тога рожина папака расте према напред и унутра, папци се постепено издужују, уврћу унутра један према другоме и горе, а кад кад се и укрштају. Тада оптерећење пада на задње делове тела на мекуши и сагибачке тетиве где се развијају упале што говедима отежава стајање.

Због деформисања папака долази до мењања положаја папчаних костију, зглобних површина и разних упала и папака и зглобова. Због великог бола који се јавља услед тога, животиње углавном леже, немају апетит, лоше користе храну и мршаве.

ПЛАНСКА КОНТРОЛА СТАЊА ПАПАКА У ЗАПАТУ КРАВА

Ова мера је веома важна и обавезна је и код везаног и код слободног система држања.

Код везаног система држања преглед и контрола врши се два пута годишње, а код слободног система четири пута.

Код прегледа и контроле утврђује се следеће:

1. Чистоћа папака
2. Стање влажности рожине
3. Патолошке промене на рожини и круни папака

Услед нечистоће и ако краве бораве на влажним подовима и простирци, међу папцима и на круни могу да наступе инфекције и упале које изазивају болне процесе.

Код држања на решеткастим подовима може да дође до исушивања мекушина и до прскања рожине на спољашњој страни папака.

МЕРЕ

Потребне мере које се предузимају су:

1. Механичко чишћење папака и одстрањење са површине између папака разне нечистоће и разних предмета.

2. Купке и прање папака

3. Корекције папака којима се одстрањују прерасли или неправилно израсли делови папака и исправљање неправилно истрошених делова ради успостављања правилног папчаног механизма.

При обрезивању папака потребно је грло добро и правилно фиксирати, а почиње прво на предњим ногама (прво на унутрашњем делу па на спољашњем).

Од инструмената за обрезивање папака користе се: длето, чекић, клешта за сечење рожине, нож и брусилница. Овај поступак треба да изводи за то добро обучено лице, да би се избегле неправилности у раду и могућа повређивања као и компликације.

БЕРБА ЈАБУКА

Одређивање оптималног времена бербе плодова је веома значајно јер само квалитетни плодови на тржишту могу остварити добар приход.

Зрелост плодова у моменту бербе има одлучујући утицај на њихову способност чувања и квалитет после ускладиштења.

Јабука спада у групу воћних врста чији плодови могу да се чувају дуже него плодови већине других биљних врста. Код појединих сорти, користећи савремене методе чувања то је и до 12 месеци.

У току сазревања воћа разликују се два ступња зрелости подједнако важна за одређивање времена бербе

- Ботаничка или физиолошка- настапа када плодови достигну крупноћу која је својствена за дату сорту, а семенке су способне да клијају
- Технолишка или конзумна- представља време када су убрани плодови најподеснији за употребу-за јело у свежем стању, када постижу најбољи квалитет-укус, арому и сочност.

Правилном информацијом о року бербе смањују се последице преране и прекасне бербе.

Прераном бербом смањује се принос јабука. Плодови су слабијег квалитета, покровна боја је слабије изражена, а јаче се истиче зелена боја. Плодови немају типичну арому, подлежу појави физиолошких болести (нпр. горке пеге).

Прекасна берба такође узрокује слабије чување плодова. Велики су губици због опадања плодова. Смањена им је могућност чувања у хладњачи. Плодови су подложни различитим гљивичним обољењима нпр. јонатановим пегамма и стаклавости плода.

За одређивање момента бербе користе се различите методе, делимо их на.

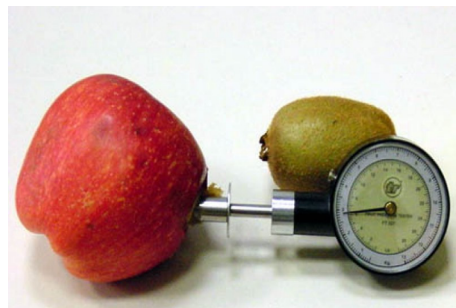
старе методе – несигурни показатељи одређивања времена бербе

- кад плодови почну падати са стабла - несигурна метода јер јабуке могу опадати и зато што су оштећене од болести и штеточина
- метода интезитета основне боје плода- промена основне зелене боје у жуту, жутоцрвену или црвену
- метода интезитета боје семенки-бела семенка поприма тамносмеђу боју, то је несигуран показатељ јер код летњих сорти семенка је незрела док је плод већ зрео а код зимски сорти је обрнуто.

нове методе- сигурнији показатељи

- метода мерења чврстине меса плода – одређује се специјалним апаратом **пенетрометром**
- хемијске методе – јодно –скробни тест одређује се количина скроба, шећера киселина и сл.

Ако се плод јабуке чува у хладњачи потрено је плодове обрати док још имају скроба у себи. Ускладиштима плодови живе-дишу па се скроб разграђује у шећер.

Плодови јабука су доспели за конзумну употребу кад у себи немају скроба.

Прекрупни плодови су слабије складишне способности и трба их по берби краће чувати

Плодови јабука за стону употребу беру се тако да се обухвате целом шаком, а кажипрст се стави испод спојног места петељке плода са граном. Плод се благо уврне и одвоји.

Дипл.инг Снежка Новковић

КОМЕНТАР АГРОМЕТЕОРОЛОШКИХ ПРИЛИКА

У ПРОИЗВОДЊИ ОЗИМИХ СТРНИХ ЖИТА

Временски услови у септембру и у првој декади октобра , били су повољни за „скидање,, усева из пролећног рока сетве и правовремену обраду земљишта . Падавине у количини 16,4 л/м² у првих десет дана октобра добро су дошле пред реализацију предстојеће сетве .

Сетва озимих стрних жита на подручју седам општина Шумадијског округа „кренула,, је почетком друге декаде октобра месеца . Повољни температурни услови као и падавине које нису биле већег обима , омогућиле су готово свакодневно обављање пољских радова .

Већ крајем октобра скоро 90 % планираних површина било је засејано . Осталих 10% површина засејано је до половине новембра месеца .

Период након сетве се у агрометеоролошком смислу одликовао дефицитом падавина уз нешто више температуре ваздуха . Тиме је период ницања био нешто продужен .

Током новембра и децембра дефицит падавина је укупно износио чак 35 л/м² . У том периоду није било јачих мразева који би оштетили младе биљке . Температура ваздуха била је за 2,2 виша од вишегодишњег просека за та два месеца .

У прве две недеље јануара забележене су екстремно ниске температуре ваздуха , које су у пар дана достизале до -13°С . У периоду најјачих зимских мразева , снежни покривач дебљине 5-10 цм је обезбедио да на дубини чвора бокорења температуре буду око 0°С , чиме је он остао неоштећен.

Фебруар 2009. године биће запамћен по снежним падавинама које су довеле до формирања снежног покривача чак преко 50 цм у појединим деловима нашег терена. Средње дневне температуре су углавном биле на нивоу вишегодишњег просека . Суфицит падавина у овом месецу износио је 40,1 л/м².

Временски услови нису дозволили пољопривредним произвођачима да уђу на парцеле и изврше прихрану усева до половине марта месеца .

Ефекти примењеног ђубрива били су јако добри . Фенофазе влатања и класања протекле су под нешто вишим дневним температурама и са знатно мање падавина . Дефицит падавина у априлу и мају , озима жита нису јаче осетила , обзиром на акумулирану влагу из зимског периода . Прихрана која је обављена под повољним условима омогућила је достизање нормалне дужине класа и његових елемената .

Почетком јуна , прогнозирани су приноси пшенице око 4,5 т/ха и јечма преко 5т/ха.

У односу на очекивања и прогнозе које смо имали , остварени резултати су знатно слабији .

До 15.јуна , јечам је већ био зрео , а пшеница се налазила у завршним фазама наливања зрна . Кишни период који је наступио од половине јуна месеца , омео је жетву . Јачи пљускови су на једном делу површина довели до полагања усева , ломљења класа и осипања зрна . Пораст корова , испровоциран великом влажношћу земљишта , осим што је отежавао жетву , утицао је на повећање садржаја примеса и влаге , али и на пад хектолитарске масе.

Принос пшенице , која је најзаступљенија , кретао се од 2,7 т/ха до преко 4 т/ха .

На нашем терену , може се рећи принос је ове године нешто испод вишегодишњег просека и износи 3,4-3,5 т/ха , док је јечам у просеку остварио принос од око 3,8 т/ха .

дипл.инг.Сузана Нешковић

ДЕСИКАЦИЈА ЦИМЕ КРОПИРА

Десикација или исушивање биљака је природан процес који се дешава крајем вегетације. Понекад у неповољним условима у позно лето и рану јесен, честе кише и хладно време могу продужити време сазревања кропира и знатно довести до смањења приноса и квалитета. Како би проозвођачи избегли ове проблеме у кромпиру, неопходно је да сами обаве десикацију. То ће им у сваком случају помоћи и вађење кропира из земље. Овим се постиже велика корист, а десикација је и обавезна мера у производњи семенског кропира.

Десикација кропира се изводи у време технолошке зрелости кропира, када су кртоле достигле типичну величину за сорту којој припадају и када се уочи почетак сушења зелених делова биљке (циме).

Предности десикације су следеће:

1. Овим можемо омогућити одређивање времена вађења кропира;
2. Олакшати вађење кртола кропира из земље (одвајање циме и кртола);
3. Смањити ризик ширења инфекције из зелених делова биљке на кртоле од вирусних обољења (прекида се ток биљних сокова према кртолама) и пламењаче кромпира (уништавањем надземне масе уништава се и инфекциони потенцијал);
4. Зауставити пораст кртола кромпира, што је од посрбног значаја за семенски кромпир;
5. Покожица кртоле боље сазрева па касније приликом манипулације кромпира долази до мањих оштећења која могу бити „врата“ појединих зараза кртола;
6. Побољшати квалитет кромпира који иде у прераду.

Формирање покожице је кључно за спречавање болести и одржавање трајности и квалитета кртола. Оштећене кртоле су подложније инфекцијама. Покожица ће се добро формирати ако се десикација уради најмање 14 дана пре вађења кромпира, ако се она квалитетно одради односно ако цима буде потпуно уништена.

Данас се код нас од хемијских средстава за десикацију могу користити: Reglone forte (4-5 l/ha a.m. dikvat-dibromid) i Basta 15 (2,5-3,5 l/ha a.m. glufosinat-amonijum).

Драгана Томић, дипл.инг. заштите биља